

PROGRAM PODPORY
**ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ**

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2015/2016

Destinace (země, město): Polsko, Katowice

Jméno, příjmení: Mgr. Radek Jeřábek

Uniwersytet Śląski, Katowice, Polsko

Instytut Filologii Słowiańskiej

Grota-Roweckiego 5

Sosnowiec

41 205

www.slav.us.edu.pl

Český jazyk lze na katovické Slezské univerzitě studovat na Institutu slovanské filologie. Moderní budova Institutu se nachází v Sosnovci, městě, které je od Katowic, kde má lektor zajištěné bezplatné ubytování v centru města v tzv. Domě asistenta, vzdálené asi 10 km. Lektori slovanských jazyků (kromě českého zde působí ještě lektori ze Slovenska, Srbska, Slovinska, Chorvatska a Makedonie) mají k dispozici jeden společný, poměrně prostorný kabinet, ve kterém jsou tři počítače, tiskárna a vlastní psací stůl pro každého. Výuka probíhá v učebnách po celé budově, některé jsou vybaveny plátnem, dataprojektorem a reproduktory. Stejně vybavení si ovšem lze i zapůjčit v sekretariátu slavistiky či v IT centru Institutu a pro potřeby své výuky samostatně nainstalovat i v dalších učebnách. Na chodbě jsou učitelům k dispozici tři kopírky/tiskárny. Jak již bylo zmíněno, jednou malou tiskárnou je vybaven i kabinet lektorů. Využíváme ji však spíš při tisku menšího počtu stránek, jelikož není příliš rychlá. Každý lektor dostane během semestru několik balíků papíru pro tisk a kopírování. V případě nefunkčnosti kopírek je možnost nechat si na vlastní náklady okopírovat dokumenty v některém ze tří soukromých obchodů, které jsou na jednotlivých patrech budovy a jejichž služby využívají hlavně studenti. Na Institutu není menza, pouze dva bufety se stravou na bázi rychlého občerstvení.

Systém studia je založen na výběru hlavního slovanského jazyka v prvním ročníku, ke kterému si pak studenti ve druhém ročníku přidávají druhý jazyk. Každý rok je otevřena jiná nabídka jazyků. V ak. roce 2015/2016 studovaly češtinu následující čtyři skupiny studentů:

I. ročník bohemisté (skupina končila ak. rok v počtu 20 osob)

II. ročník bohemisté (skupina končila ak. rok v počtu 17 osob)

V. ročník bohemisté (skupina končila ak. rok v počtu 9 osob)

V. ročník čeština jako druhý jazyk (skupina končila ak. rok v počtu 5 osob)

Lektor češtiny vyučuje ve všech skupinách Praktická cvičení z českého jazyka, u V. ročníku jsem měl s bohemisty rovněž ústní tlumočení z polštiny do češtiny. Týdenní dotace Praktických cvičení byla pro I. ročník 8 hodin, pro II. ročník 7 hodin, pro V. ročník bohemistů 2 hodiny (+ 1 tlumočení) a V. ročník čeština jako druhý jazyk 1 hodina. Dohromady to činí 19 hodin za týden. Každý vyučující je povinen mít dvě konzultační hodiny týdně.

Výuka gramatiky se liší podle úrovní jednotlivých skupin. Studenti I. ročníku probrali celou učebnici Czech Step by Step a k tomu pracovali s řadou doplňkových materiálů. Jejich úroveň je tak nyní A2, v porozumění psanému i mluvenému slovu i o něco vyšší. Studenti II. ročníku se učili kompletní deklinaci sg. i pl., deklinaci adj. (tvrdá, měkká i posesivní), práci s verby (konjugace. kond., imp.). Studenti V. ročníku se ve svých znalostech pohybovali mezi C1 a C2, lze ale říct, že naprostá většina z nich absolvovala připravena pro práci s češtinou v praxi. Studenti těchto skupin prokazovali své dobré znalosti češtiny orientací v textech, psaním i diskusí o závažnějších společenských, politických a ekonomických tématech (závislosti, politika vůči imigrantům, trest smrti, strategie farmaceutických firem, moderní způsoby vzdělávání apod.)

Probíraná slovní zásoba pro nižší ročníky se týká klasických začátečnických témat jako rodina, bydlení, moje město, charakteristik lidí, cestování, koníčky apod. pro I. ročník, ve II. už je možné se zabývat tématy jako zdravý životní styl, ochrana zdraví, sport, vztah k přírodě apod. Pracovali jsme zde s učebnicí Česky krok za krokem 2, kde jsme skončili v 15. lekci. Se studenty jsme rovněž četli a rozebírali Povídky Zdeňka Svěráka.

Na konci každého semestru je zkouškové období. Bohužel je mu věnován minimální prostor (asi 2,5 týdne). Zkouškové období začíná hned druhý den po skončení semestru. Studenti tak nemají vlastně žádný čas na přípravu, během zkouškového období se běžně stává, že studenti mají v týdnu zkoušku každý nebo každý druhý den nebo třeba i dvě během jednoho dne. Leckdy tak zkoušení probíhá poněkud chaoticky. Je to velká škoda, protože zimní semestr začíná pořádně až tak druhý říjnový týden, v obou semestrech je, kromě státních svátků, řada rektorského nebo děkanského volna z ne zcela jasných příčin a výsledkem je časový přes v nejdůležitější části semestru. Nutno říct, že harmonogram semestru je dán centrálně a přímo na Institutu s ním zřejmě nelze nic dělat. Samotná zkouška z Praktických cvičení totiž rozhodně není krátká, skládá se ze všech komponentů (gramatika, lexikum, porozumění psanému textu, poslech, esej, u vyšších ročníků i překlad, a poté ještě ústní část skládající se z monologu a dialogu). Při větším počtu studentů ve skupině tak je myslím nutné zkoušku rozdělit alespoň do dvou dnů a pak se někdy těžko vůbec hledá volný termín. Věřím, že příští rok nastane v tomto změna k lepšímu.

Všichni studenti mají na výběr z několika stipendií ke studiu v České republice, která hojně využívají. K nejpopulárnějším programům patří semestrální pobyty na bohemistikách v Olomouci, Brně nebo Ostravě či možnost studia na Letní škole slovanských studií v Olomouci, Brně nebo v Praze. V nedaleké době byla zahájena také spolupráce s Univerzitou Pardubice, kam mohou studenti jezdit na měsíční pobyt. Tohoto stipendia využívají především mladší studenti, kteří si díky kratší době výjezdu mohou studium v zahraničí takto vyzkoušet. Vzhledem k tomu, že studentů není tolik a stipendií je dost, dá se říct, že dřív nebo později na ně dosáhne každý, kdo trochu chce.

Studenti V. ročníku píší své diplomové práce v polštině. Musí k nim však připojit několikastránkové shrnutí v češtině, úkolem lektora je jim text zkontrolovat.

Institut slovanské filologie se potýká s nedostatkem studentů, a proto se uplynulý rok nesl v duchu různých náborových akcí. Čeština výraznější problém nemá, v posledních letech se vždy přihlásilo kolem 25 studentů, ale tito bohemisté si v dalších ročnících mohou zvolit nějaký druhý slovanský jazyk. Proto bylo nutné prezentovat i češtinu především u maturantů. Představoval jsem Česko, českou kulturu a studium češtiny na Institutu například studentům katovických gymnázií A. Mickiewicze, gen. Maczka anebo maturantům z gymnázia v Dąbrowě Górniczej. Někdy bylo zapotřebí na některé gymnázium jet, někdy oni přijeli do naší budovy. Rekrutace probíhala také na sociálních sítích, především na facebooku. Všechny tyto aktivity dělají

hlavně lektoři a to z dobré vůle ve svém volném čase, za placenou reklamu na facebooku navíc sami mezi sebou vybírají peníze.

Za propagační akci Česka a studia češtiny lze považovat i české večery, které byly organizovány v České hospodě v Katovicích, kterých se studenti bohemistiky účastnili spolu s běžnými zájemci o danou tematiku. Motivem prvního večera konaného v listopadu 2015 bylo Husitství, o němž téměř dvě hodiny vyprávěl redaktor polského časopisu *Wojna rewue*. Pro druhý večer z prosince 2015 jsem vytvořil prezentaci Méně známé Česko, po jejímž skončení následoval kvíz o drobné ceny. Závěr programu měla v režii studentka II. ročníku Katarzyna Jankowiak, která se svou kapelou zahrála několik českých písní, např. od Anety Langerové nebo Anny K.

První čtvrtek v prosinci se na Institutu slovanské filologie tradičně koná Slovanský den. Jeho letošním tématem byly Národní legendy a pověsti. Studenti I. a II. ročníku nastudovali vtipné a zároveň poučné divadelní představení na motivy starých pověstí českých: O praotci Čechovi, O Krokovi a jeho dcerách, O Libuši, O Přemyslu Oráči atd. Kromě toho nechyběl tradiční český stánek s vybranými českými pochutinami a nápoji, video projekcí, knihy s obrázky a informacemi z Česka, kvízem o Česku a zrádných česko – polských slovech.

Studentům bohemistiky přijelo přednášet i několik hostů z jiných univerzit. Oproti předchozím letům jsme jejich počet trochu omezili, aby nám zbylo více času pro samotnou výuku. Přesto bylo zajímavých hostů hned několik, mohu zmínit např. přednášky doc. Davida z Ostravy nebo bulharské bohemistiky dr. Železarové, která upozorňovala studenty na úskalí překladatelské praxe.

Především díky aktivitě dr. Izabely Mroczek se podařilo završit dlouhodobé úsilí o možnost konání mezinárodní zkoušky CCE organizované ÚJOP UK na Institutu v Sosnovci. Ve spolupráci s PhDr. Pavlem Pečeným jsme v květnu 2016 vytvořili podmínky pro otestování pěti kandidátů, kteří se přihlásili na úrovně A2, B1, B2.

V květnu 2016 jsem zorganizoval pro studenty týdenní exkurzi do České republiky. Základ výpravy tvořilo 13 studentů velmi aktivního prvního ročníku, který doplnil jeden student z ročníku druhého. Cílem exkurze byla jižní Morava, konkrétně pak Mikulov, památka UNESCO Lednicko-valtický areál, a také město Znojmo s rotundou sv. Kateřiny a dalšími významnými památkami v historickém jádru města. Během cesty jsme měli možnost i krátké zastávky v Ostravě a Břeclavi. Studenti absolvovali všechny prohlídky v češtině, využili pobytu v českých městech nejen k samostatné komunikaci v češtině s rodilými mluvčími v přirozených situacích, ale rovněž si nezapomněli zakoupit knihy, časopisy, DVD a další materiály, které jim ke studiu pomohou.

Závěrem je možné říct, že s naprostou většinou studentů se mi velmi dobře spolupracovalo. Samozřejmě se mezi nimi najdou i tací, pro něž výběr studia bohemistiky zřejmě nebylo tou nejlepší volbou, ale podle mého názoru převažuje dobrá práce u většiny z nich. Velmi dobrá atmosféra na většině našich společných lekcích a dalších akcích je toho důkazem.

27. 6. 2016 Mgr. Radek Jeřábek